

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

การพัฒนาประเทศ คือ การพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์กับประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ทั้งชุมชนเมืองและชุมชนชนบทที่เป็นขุมกำลังมหาศาลของแหล่งผลิตและแหล่งบริโภค เฉพาะประชาชนในชนบทขณะนี้เผชิญอยู่กับปัญหาพื้นฐานที่เป็นต้นเหตุของความจน คือ ขาดระบบชลประทานและถนนหนทาง ขาดเงินทุนการผลิต ขาดที่ดินทำมาหากิน ขาดความรู้และเทคโนโลยีทางการเกษตรสมัยใหม่ ราคาผลผลิตและราคากลางไม่เป็นที่ธรรมและไม่แน่นอน ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้ประชาชนที่ยากจน ไม่สามารถปรับปรุงคุณภาพชีวิตของตนเองให้ดีขึ้นได้และการพัฒนาประเทศจึงเป็นผลสืบเนื่องมาจากนโยบายการพัฒนาประเทศของรัฐบาลที่ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการหรือแก้ปัญหาเหล่านี้ได้อย่างเพียงพอ

ความแตกต่างในทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งความมั่นคงระหว่างประชาชนในเมืองและชนบทเด่นชัดมากขึ้น หรือแม้แต่ในชุมชนชนบทด้วยกันชนบทที่ก้าวหน้าและชนบทที่ล้าหลังก็ เริ่มขยายช่องว่างของความแตกต่างมากขึ้น ด้วยเหตุนี้รัฐบาลได้กำหนดรูปแบบการบริหารและกลยุทธ์ในการพัฒนาชนบทแนวใหม่ ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมและการประสานงานของทุก ฝ่าย โดยเฉพาะในระบบราชการและองค์กรประชาชนให้สามารถดำเนินการ และแก้ไขปัญหาคความยากจนที่เกิดขึ้นในชนบท รัฐบาลได้กำหนดนโยบายการพัฒนาชนบทไว้หลายรูปแบบ รูปแบบหนึ่งที่นำมาใช้ได้ผลดี คือ การนำวิถีทางสหกรณ์มาแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจของประชาชนในชนบท ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ได้กำหนดนโยบายพัฒนาการสหกรณ์เอาไว้อย่างชัดเจน ตั้งแต่เริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (2504-2509) จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (2530-2534) มีแนวนโยบาย และมาตรการในการพัฒนาไว้ว่ารัฐจะส่งเสริมการรวมกลุ่มของประชาชนในรูปธุรกิจสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ เช่น สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ร้านค้า ได้รับการสนับสนุนจากกรมส่งเสริมสหกรณ์กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและศูนย์สาธิตการตลาด ได้รับการสนับสนุนจากกรมพัฒนาชุมชน

การนำวิถีทางสหกรณ์มาแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ เป็นแนวคิดอย่างหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มของประชาชนในชนบท เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้าน การผลิต การจำหน่าย การเพิ่มรายได้ การขยายความรู้ การฝึกอบรมการจัดการ เพื่อดำเนินธุรกิจให้มีประสิทธิภาพ (ณรงค์ เสียงประชา 2527 : 161-162) การร่วมมือกันพัฒนาเศรษฐกิจด้วยวิถีทางสหกรณ์ โดยหน่วยงานของรัฐหลายหน่วยงานเข้ามา มีบทบาท แสดงให้เห็นว่ารัฐได้พยายามสนับสนุนและส่งเสริมการสหกรณ์ขึ้นมากี่ เพื่อจะช่วยเหลือประชาชนที่มีทรัพย์สินน้อย มีการทำมาหากินไม่สะดวก มีความลำบากทาง เศรษฐกิจ ให้ประชาชนรู้จักการรวมตัวกัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกันให้ทำมาหากิน ได้สะดวกยิ่งขึ้น มีฐานะดีกว่าเดิม อยู่ดีกินดีไม่มีความเดือดร้อนและขาดแคลนทรัพย์สิน อีกต่อไป

จากการศึกษาผลการดำเนินงานของสหกรณ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย พบว่า ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร สาเหตุข้อหนึ่งเนื่องมาจากคนไทยไม่สนใจจะสมัครเป็น สมาชิกสหกรณ์ โดยเฉพาะคนที่มีฐานะด้อยทางเศรษฐกิจ ซึ่งต่างกับบางประเทศที่สามารถใช้วิถีทางสหกรณ์เข้าแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ สร้างความสมบูรณ์สุขให้เกิดขึ้น ได้โดยมีพลเมืองส่วนใหญ่เข้าร่วมเป็นสมาชิกสหกรณ์ ประเทศดังกล่าวได้แก่ สวีเดน เดนมาร์ก ไอร์แลนด์ คานาดา อิสราเอล ญี่ปุ่น และประเทศยุโรปตะวันตกอีกหลาย ประเทศ (ถวิล เลิศประเสริฐ, 2528 : 7-8)

ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการพัฒนาชนบท มีมูลเหตุมาจากการบริหารเท่า ๆ กับที่มาจากปัญหาทางการเมืองและทางเศรษฐกิจ ดังนั้น หนทางไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาชนบท จึงต้องมีการปฏิรูประบบบริหารให้มีเอกภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ควบคู่ไปกับการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาด้วย เพราะการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งของความสำเร็จในการพัฒนาชนบท จึงกล่าวได้ว่าการพัฒนาชนบทเป็นกระบวนการของการประสานความร่วมมือกันระหว่างรัฐกับประชาชน ในการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนในชนบทให้ดียิ่งขึ้น ฉะนั้นแนวทางในการพัฒนาชนบทแนวใหม่จึงมุ่งสู่บุคคลกลุ่มเป้าหมาย คือ คนยากจนเป็นอันดับแรก โดยรัฐจะช่วยเหลือให้กลุ่มบุคคล

เหล่านี้อยู่ในระดับที่พอมือพอกัน และกระตุ้นให้เข้าใจปัญหาของตนเองคิดค้นหาวิธีแก้ไขปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่สัมพันธ์กับปัญหาความต้องการ และความสามารรถของตนเองอย่างแท้จริง จากความพยายามในการพัฒนาชนบทให้เกิดประโยชน์กับกลุ่มประชากรเป้าหมายดังกล่าว รัฐบาลได้มอบหมายให้หน่วยราชการต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชนบทและพัฒนาชุมชนให้มากยิ่งขึ้น หน่วยงานดังกล่าวคือ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการสหกรณ์ กรมพัฒนาชุมชน กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท กองอำนวยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ (กรป.กลาง) กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม และกระทรวงสาธารณสุข โดยเฉพาะกรมพัฒนาชุมชน ได้ขยายดำเนินงานพัฒนาชุมชนไปทั่วประเทศและได้เน้นหนักการฝึกอบรมแนะนำการประกอบอาชีพ ส่งเสริมการรวมตัวของประชาชนเข้าเป็นกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ศูนย์สาธิตการตลาด ซึ่งนำเอาหลักการและวิถีทางสหกรณ์มาใช้เพื่อสร้างความเจริญให้แก่ชุมชน

จากความเป็นมาข้างต้น พอสรุปได้ว่าชุมชนในชนบทหรือสังคมในชนบทเป็นสังคมที่ยากจน ทั้งนี้เพราะประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพที่มีรายได้ไม่แน่นอน มีการว่างงานตามฤดูกาลมาก มีครอบครัวใหญ่และลูกมาก มีคนที่อยู่ในวัยทำงานน้อย การบริการทางด้านการค้า การธนาคาร และความเจริญต่าง ๆ ยังกระจายไปไม่ถึงระดับการศึกษาและสุขภาพอนามัยยังต่ำโดยทั่วไป และยังคงเอาโรคเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางอีกด้วยชาวนาในชนบทส่วนใหญ่จึงตกอยู่ในภาวะแห่งความยากจน และเป็นหนี้ตลอดมา ได้มีการศึกษาหาช่องทางในการสร้างสรรค์และส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าในชนบทให้พัฒนาตัวเองให้มีรายได้สูงขึ้นและเจริญขึ้น ซึ่งทางหนึ่งที่จะทำได้ก็คือโดยอาศัยการสหกรณ์ และขณะเดียวกันก็ร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการพัฒนาชนบทด้วยความเจริญยั่งยืนของประเทศในที่สุด (ประดิษฐ์ มัชฌิมา, 2519 : 9-11)

จากเหตุผลความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยได้มีความสนใจทำการศึกษารวมกลุ่มของประชาชน ที่นำเอาวิถีทางสหกรณ์มาใช้แก้ปัญหาทางเศรษฐกิจของชุมชน ในประเด็น "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาด" ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเฉพาะ เพศ อายุ ระดับการศึกษา

รายได้ สถานภาพทางสังคม ความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ ความรู้ความเข้าใจในหลัก การและวิถีทางสหกรณ์และศูนย์สาธิตการตลาด และเจตคติเกี่ยวกับศูนย์สาธิตการตลาด ที่คาดว่าจะมีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาด ซึ่งผลการวิจัยพบประ เด็นที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาด ได้เหมาะสมยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดตั้งศูนย์สาธิต การตลาด" อภิเษกธัญมิ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง คือ ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน ลักษณะการมีส่วนร่วม ของประชาชน การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมสหกรณ์ อุดมการณ์ของสหกรณ์ ความรู้ความเข้าใจของสมาชิกในเรื่องสหกรณ์ การนำวิถีทางสหกรณ์มาพัฒนาชนบท และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อเป็นแนวทางในการ วิจัยและหาคำตอบให้กับปัญหาการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

นักพัฒนาชุมชนสาขาต่าง ๆ ได้ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วมของประ- ชาชนไว้ในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

กรรณิกา ชมดี (2524 : 11) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของ ประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึงความร่วมมือของประชาชน ไม่ว่าของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกันและ เข้าร่วมรับผิดชอบ เพื่อดำเนิน การพัฒนา และเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ โดยกระทำผ่านกลุ่มองค์การเพื่อ ำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์

กลุ่มสังคมศาสตร์สาธารณสุข (2525 : 23) ได้สรุปความหมายของการ มีส่วนร่วมไว้ดังนี้

การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึงการสร้างประชาธิปไตย คือนำอำนาจแห่งการกำหนดพัฒนาให้แก่ประชาชน ในกระบวนการนี้อย่างน้อยที่สุดประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการกำหนด วางแผนและดำเนินการในเรื่องที่ตัวเอง อันมีผลต่อการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ และอนาคตของพวกเขา ซึ่งจะ เป็นไปได้อีกก็ต่อเมื่อประชาชนได้อำนาจได้ทรัพยากรของพวกเขา กลับคืนมา

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2526 : 25) ได้อธิบายความหมายของการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง และการที่จะสามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อแก้ปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแล้ว จำเป็นที่จะต้องยอมรับปรัชญาที่ว่า มนุษย์ทุกคนต่างปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่าง เป็นสุข ได้รับการปฏิบัติอย่าง เป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของกลุ่ม ขณะเดียวกันจะต้องยอมรับด้วยความบริสุทธิ์ใจว่ามนุษย์สามารถพัฒนา ได้ถ้ามีโอกาส และได้รับการชี้ทางที่ถูกต้อง

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527 : 6) ได้ให้ความหมายและหลักการสำคัญ เรื่องนโยบายการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาไว้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการพัฒนา หมายถึงกระบวนการที่รัฐบาลได้ทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนและสร้างโอกาสให้กับประชาชนในชุมชนทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มชน ชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์การอาสาสมัครรูปแบบต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายเรื่องรวมกัน

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527 : 183) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึงการเกี่ยวข้องกับทางด้านจิตใจและอารมณ์ (Mental and Emotional Involvement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (Group Situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าให้กระทำ (Contribution) บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น ทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

สุจินต์ ดาววิระกุล (2527 : 18) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม

ของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึงกระบวนการกระทำที่ประชาชนมีความสมัครใจเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดการเปลี่ยนแปลง เพื่อตัวประชาชนเอง โดยให้ประชาชนได้มีส่วนในการตัดสินใจเพื่อตนเอง และมีส่วนดำเนินการเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ดังที่ปรารถนาหรือตั้งไว้ ทั้งนี้ต้องมีใช่เป็นการกำหนดกรอบความคิดจากบุคคลภายนอก

อคิน รพีพัฒน์ (2527 : 320) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า "ให้ประชาชนเป็นผู้ค้นคิดปัญหา เป็นผู้ที่ทำทุกอย่าง ไม่ใช่ที่เรากำหนดไปแล้วว่า ให้ประชาชนเข้ามาร่วมในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทุกอย่างต้องเป็นเรื่องของประชาชนที่คิดขึ้นมา"

สรุปมติและข้อเสนอแนะจากการประชุม เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชน : นโยบายและกลวิธี 10-12 กุมภาพันธ์ 2527 ณ โรงแรมสวนสามพราน จังหวัดนครปฐม จัดโดยศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข (2527 : 2) ได้ให้คำจำกัดความการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนเองในการจัดการและควบคุมการใช้ และกระจายทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทาง เศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่าง สมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกสังคม ในการมีส่วนร่วมประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตนเอง เป็นตัวของตัวเอง

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนพอจะสรุปได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึงประชาชนได้แสดงออกทางพฤติกรรมร่วมกับชุมชน ซึ่งเริ่มจากการที่ประชาชนเข้าใจสภาพที่แท้จริงของชุมชน และเห็นช่องทางที่จะปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นได้ เมื่อประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมีความคิดเห็นสอดคล้องต้องกัน ก็จะแสดงออกทางพฤติกรรมร่วมในลักษณะต่าง ๆ เช่น ร่วมกันคิดแก้ปัญหา หาทางเลือกในการแก้ปัญหา และตัดสินใจดำเนินกิจกรรมตามวิถีทางประชาธิปไตย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ร่วมกัน

ลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาและกิจกรรมต่าง ๆ นั้น
ได้มีผู้ศึกษาและได้แสดงความคิดเห็นไว้ดังนี้

กองวิจัยและประเมินผลกรมพัฒนาชุมชน (2518 : 23) ได้ศึกษาการ
ดำเนินงานพัฒนาชุมชนที่ดำเนินการมาแล้ว 5 ปี เขตพัฒนา ตำบลตะเคียนเลื่อน
อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ พบว่าลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนใน
การพัฒนาพอจะสรุปออกมาได้ดังนี้

1. มีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่ม
2. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจการดำเนินงาน
3. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจใช้ทรัพยากร
4. มีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
5. มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
6. มีส่วนร่วมในการคิดหาวิธีการแก้ไขปัญหา
7. มีส่วนร่วมในการวางแผน
8. มีส่วนร่วมในการประชุม
9. มีส่วนร่วมในกิจกรรม
10. มีส่วนร่วมในการออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้านปัญหา
11. มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการหรือบริหารงาน
12. มีส่วนร่วมในการเป็นสมาชิก
13. มีส่วนร่วมในการเป็นผู้ชักชวนหรือประชาสัมพันธ์
14. มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามกิจกรรมที่วางไว้
15. มีส่วนร่วมในการลงทุนหรือบริจาคเงิน/ทรัพย์สิน
16. มีส่วนร่วมในการออกแรงหรือสละแรงงาน
17. มีส่วนร่วมในการออกวัสดุอุปกรณ์
18. มีส่วนร่วมในการดูแลรักษา ติดตาม หรือประเมินผล

กรณีศึกษา ชมดี (2524 : 13) ได้สรุปแบบของการมีส่วนร่วมออกเป็น

10 แบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมประชุม (Attendance at Meeting)
2. การมีส่วนร่วมออกเงิน (Financial Contribution)
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ (Membership on Committees)
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ (Position of Leadership)
5. การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์ (Interviewer)
6. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน (Solicitor)
7. การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริโภค (Customer)
8. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่มหรือผู้เริ่ม (Entrepreneur)
9. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงาน (Employee)
10. การมีส่วนร่วมออกวัสดุอุปกรณ์ (Material Contribution)

ไพรัตน์ เดชะรินทร์ (2527 : 6-7) ได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา มีดังนี้

1. ร่วมทำการศึกษา ค้นคว้าปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมถึงลดจนความต้องการของชุมชน
2. ร่วมคิดหาและสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนา เพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชน หรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน
3. ร่วมวางนโยบายหรือแผนงานหรือโครงการหรือกิจกรรม เพื่อขจัดและแก้ไขปัญหา และสนองความต้องการของชุมชน
4. ร่วมการตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้ประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
6. ร่วมการลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชน ตามขีดความสามารถของตนเอง

7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบายแผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย

8. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้โดยเอกชนและรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

ประธาน สุวรรณมงคล (2527 : 83) กล่าวว่าชุมชนควรมีขอบเขตของการมีส่วนร่วม 4 ลักษณะ คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยนำมาสรุปเป็นประเด็นของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาดจะมีลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชน 15 ลักษณะ คือ ร่วมเป็นผู้ริเริ่ม ร่วมชักชวน ร่วมประชาสัมพันธ์ ร่วมประสานงานกับเจ้าหน้าที่ ร่วมประสานงานกับเพื่อนสมาชิก ร่วมประชุมเพื่อรับฟังคำชี้แจง ร่วมประชุมวางแผน ร่วมพิจารณาข้อบังคับ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหา ร่วมตัดสินใจคัดเลือกกรรมการ ร่วมเป็นกรรมการ ร่วมบริจาควัสดุและสิ่งของ ร่วมบริจาคเงิน และร่วมสละแรงงาน

ความหมายของสหกรณ์

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2525 : 783) ให้ความหมายของสหกรณ์ไว้ว่า สหกรณ์ หมายถึงงานร่วมมือกัน วิธีการจัดการอย่างหนึ่งที่บุคคลพอใจร่วมกัน เพื่อบำรุงความเจริญในทางเศรษฐกิจโดยการแบ่งกำไรเสมอกัน

กรมส่งเสริมสหกรณ์ ให้ความหมายของสหกรณ์ร้านค้าไว้ว่า สหกรณ์ร้านค้า หมายถึงร้านค้าที่ผู้บริโภคร่วมกันจัดตั้งขึ้น เพื่อจัดหาเครื่องอุปโภคบริโภคมาจากหน้าயแก่สมาชิกและบุคคลทั่วไป โดยมีได้แสวงหากำไรแต่เพื่อเป็นการขจัดการเอาเปรียบ และความไม่เป็นธรรมในการซื้อสินค้า (กรมส่งเสริมสหกรณ์ 2529 : 47)

กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2529 : 47-48) สรุปประวัติของสหกรณ์ร้านค้า
ไว้ดังนี้ ประเทศไทยได้เริ่มจัดตั้งร้านสหกรณ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2480 โดยตั้งขึ้นในหมู่ชาวน
ชนบท อําเภอสมนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แต่ร้านต้องล้มเลิกไป ต่อมารัฐบาลมี
นโยบายที่จะช่วยเหลือประชาชนเกี่ยวกับการครองชีพ จึงได้ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการ
จัดตั้งร้านค้าสหกรณ์ทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคขึ้นอีกจำนวนมาก จนในปัจจุบันมี
สหกรณ์ร้านค้าเกิดขึ้นทุกจังหวัด และกล่าวถึงวัตถุประสงค์ตลอดจนวิธีการดำเนินงาน
ของสหกรณ์ร้านค้า ไว้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของร้านสหกรณ์ มีดังนี้

- 1.1 จัดหาสิ่งของและบริการที่สมาชิกต้องการนำมาจำหน่าย
- 1.2 ช่วยจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของสมาชิก
- 1.3 ส่งเสริมความรู้ทางการค้าและการสหกรณ์แก่สมาชิก
- 1.4 ส่งเสริมให้รู้จักประหยัด การช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือ

ซึ่งกันและกัน

- 1.5 ร่วมมือกับสหกรณ์และสถาบันอื่นๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ

2. วิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ร้านค้า

- 2.1 ขายสินค้าตามราคาท้องตลาดหรือถูกกว่าบ้างเล็กน้อย
- 2.2 จัดหาสินค้าคุณภาพดี ไม่ปลอมปน และอยู่ในความต้องการของ

สมาชิก

- 2.3 เที่ยงตรงในการ ชั่ง ตวง วัด
- 2.4 จัดหาสินค้าที่จำเป็นในการครองชีพมาจำหน่าย และมีสินค้าให้

เลือกมากชนิด

- 2.5 ขายสินค้าด้วยเงินสด

อุดมการณ์ของสหกรณ์

อุดมการณ์ของสหกรณ์ คือ แนวความคิดที่เชื่อว่าจะแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ
และสังคม ให้มีความอยู่ดีกินดีและมีสันติสุข โดยการประหยัดช่วยตนเองและช่วยเหลือ

ซึ่งกันและกัน (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2529 : 7)

ณรงค์ เสียงประชา (2527 : 22) ได้กล่าวถึงอุดมการณ์ของสหกรณ์ไว้ว่า สหกรณ์ได้ถือกำเนิดมาจากความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจและสังคมของมนุษย์ สืบเนื่องมาจากสมรรถภาพ และขาดแคลนทุนรอนในการประกอบอาชีพ ตลอดจนถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง และถูกบีบบังคับด้วยสภาวะที่เลวร้ายต่าง ๆ ฉะนั้นจึงได้มีผู้คิดหาวิธีขจัดและแก้ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวให้หมดไป ซึ่งในที่สุดก็มีการค้นพบว่าสหกรณ์ (Cooperation or Cooperative) เป็นวิธีที่ดีที่สุดที่จะแก้ปัญหาความทุกข์ยาก และสร้างความอยู่ดีกินดีให้แก่สังคมมนุษย์ได้ โดยอาศัยความร่วมมือกัน (Cooperation) และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (Self Help and Mutual Help) เป็นหลัก ในการดำเนินงาน เพราะลำพังคนเดียวย่อมไม่สามารถจะแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมด้วยตนเองได้ อาจจะเป็นเนื่องจากการไร้การศึกษา ขาดแคลนทุนรอนการประกอบอาชีพ ขาดความรู้ทางด้านธุรกิจการค้า การขาดการช่วยเหลือแนะนำและการสนับสนุนจากภายนอก ขาดอำนาจในการต่อรอง ขาดความเชื่อถือจากบุคคลอื่น หรือขาดกำลังเงินในการที่จะต่อสู้แข่งขันกับพ่อค้าคนกลาง หรือผู้ที่มีกำลังมากกว่าได้ ฉะนั้นจำเป็นจะต้องร่วมมือร่วมใจในการดำเนินงาน จึงจะสามารถแก้ปัญหานั้นๆได้ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าอุดมการณ์ที่สำคัญที่สุดของสหกรณ์ก็คือ "การร่วมมือกัน" ในการดำเนินธุรกิจ เพราะหากปราศจากเสียซึ่งการร่วมมือแล้ว สหกรณ์ก็ไม่สามารถจะดำรงอยู่ได้ และไม่สามารถจะแก้ปัญหาใด ๆ ได้

การดำเนินงานเกี่ยวกับสหกรณ์จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักการสหกรณ์สากล ซึ่งเป็นหลักสหกรณ์ที่ International Cooperative Alliance (ICA) ประกาศไว้เมื่อวันที่ 8 กันยายน 1966 ซึ่งต่อมาได้แก้ไขเพิ่มเติมและบัญญัติไว้ในกฎของ ICA ตอน 2 มาตรา 8 มีสาระสำคัญดังนี้ (ถวิล เลิศประเสริฐ 2528:97)

1. การเปิดรับสมาชิกทั่วไปและด้วยความสมัครใจ (Open and Voluntary Membership)
2. การควบคุมแบบประชาธิปไตย (Democratic Control)
3. การจำกัดดอกเบี้ยเงินทุน (Limited Interest on Capital)

4. การจัดสรรเงินส่วนเกินอย่างเที่ยงธรรม (Equitable Distribution of Surplus)
5. การศึกษาทางสหกรณ์ (Cooperative Education)
6. การร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์ (Cooperation among Cooperatives)

การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมสหกรณ์

การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมสหกรณ์ มีความสำคัญต่อการดำเนินงานด้านสหกรณ์ ดังต่อไปนี้

ณรงค์ เส็งประชา (2527 : 1) กล่าวว่าการทำงานร่วมกัน การอยู่ร่วมกัน และการแบ่งปันผลที่บังเกิดขึ้น จากบุคคลที่ร่วมมือกันประกอบกิจการนั้น นับว่าเป็นเรื่องเก่าแก่ของสังคมมนุษย์ซึ่งได้มีมาช้านานแล้ว และปรากฏว่าความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมนั้น ได้อาศัยความร่วมมือดังกล่าวตลอดมา และหากปฏิบัติได้กว้างขวางออกไปได้เพียงใด ก็ยิ่งทำให้ภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมก้าวหน้า และมีประสิทธิภาพเพิ่มพูนยิ่งขึ้นเพียงนั้น โดยปกติการร่วมมือกันนั้นมีทั้ง การกระทำโดยสำนึก (Conscious Cooperation) และกระทำไปโดยไม่สำนึก (Unconscious Cooperation) และอาจเป็นการร่วมมือกันอย่างถาวรหรือชั่วคราว อย่างมีระเบียบแบบแผน หรืออย่างธรรมดาโดยไม่มีการมีระเบียบแบบแผน

คณะอนุกรรมการฝ่ายรณรงค์ และปฏิบัติการส่งเสริมวัฒนธรรมและวินัยแห่งชาติ (2529 : 12-13) ได้กล่าวถึงการร่วมมือกันพัฒนาเศรษฐกิจไว้ดังนี้

การร่วมมือกันพัฒนาเศรษฐกิจด้วยวิถีทางสหกรณ์

1. มีน้ำใจ ความสามารถและรูปแบบ วิธีการในการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะสอดคล้องกับระบบบริหารงานของหมู่บ้านและตำบล
2. ร่วมมือกันแก้ปัญหาในท้องถิ่น ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และไม่สร้างปัญหาด้านเศรษฐกิจให้กับตนเองและสังคม
3. จัดให้มีกิจกรรมสหกรณ์ และพัฒนากิจกรรมสหกรณ์ โดยเฉพาะกิจกรรม

สหกรณ์ เพื่อส่งเสริมการผลิตและการขาย

ความรู้ความเข้าใจของสมาชิกในเรื่องสหกรณ์

ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานสหกรณ์ ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของสมาชิก

ถวิล เลิศประเสริฐ (2528 : 320-321) ได้กล่าวถึงความรู้ความเข้าใจของสมาชิกสหกรณ์ไว้ดังนี้ สมาชิกต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสหกรณ์ เพื่อจะได้มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ในการส่งเสริมผลักดันให้สหกรณ์สามารถดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ คือการจัดบริการที่ดีที่สุดแก่สมาชิก ความรับผิดชอบต่าง ๆ จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อสมาชิกมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสหกรณ์มาก่อน จากประสบการณ์พบว่าสหกรณ์ที่อ่อนแอในด้านโครงสร้างสมาชิกภาพ เนื่องมาจากการขาดความรู้ความเข้าใจของสมาชิกในเรื่องการสหกรณ์ ในประเทศที่ด้อยพัฒนาจะพบอุปสรรคในเรื่องระดับความรู้ เนื่องจากระดับการศึกษาต่ำของสมาชิก สหกรณ์เป็นธุรกิจที่ค่อนข้างซับซ้อนย่อมทำให้ยากแก่การเข้าใจ

ไพศาล อนุศาสนนันท์ (2526 : 146) ได้กล่าวไว้ว่า คณะกรรมการและสมาชิกขาดความรู้ความเข้าใจและความรับผิดชอบต่อสหกรณ์ คณะกรรมการและสมาชิกถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ที่มีส่วนทำให้สหกรณ์ดำเนินธุรกิจต่อไปได้เพียงใด แต่คณะกรรมการและสมาชิกส่วนมากขาดความรู้ความเข้าใจ แต่รับผิดชอบการต่อกิจการสหกรณ์อยู่อีกเช่นกัน อาจเป็นเพราะการเผยแพร่หลักการและวิธีการสหกรณ์ยังไม่เพียงพอ รวมถึงการเผยแพร่เอกสารทางวิชาการของทางราชการอยู่ในขอบเขตจำกัด การจัดโครงการให้การศึกษาอบรมยังไม่เหมาะสม และสหกรณ์ไม่มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ทางด้านสหกรณ์แก่สมาชิก ทำให้สมาชิกขาดศรัทธาต่อสหกรณ์ของตนเองด้วย

สัมฤทธิ์ เทียนคำ (2526 : 52) ได้ให้ข้อคิดเห็นไว้ว่าความล้มเหลวของการดำเนินการสหกรณ์ของแต่ละสหกรณ์นั้น เนื่องมาจากสมาชิกไม่เข้าใจหลักการสหกรณ์ บางครั้งสมาชิกขาดอุดมการณ์และไม่ศรัทธาในหลักการสหกรณ์

ณรงค์ เสียงประชา (2527 : 178) ได้กล่าวถึงการจัดตั้งสหกรณ์ไว้ว่า ในการจัดตั้งสหกรณ์จะต้องมีผู้ริเริ่ม ผู้ริเริ่มอาจเป็นคน ๑ เดียวกัน หรือหลายคนก็ได้ แต่ที่สำคัญที่สุด คือผู้ริเริ่มจะต้องมีความเข้าใจสหกรณ์เป็นอย่างดี และผู้ริเริ่มจะไปชักชวนคนอื่นเข้ามาร่วมในโครงการของตน ซึ่งย่อมจะต้องเริ่มจากคนรู้จัก และเป็นคนที่จะช่วยขยายการชักชวน เพื่อหาสมาชิกให้กว้างขวางออกไป เมื่อเห็นว่าคนในท้องถิ่นให้ความสนใจสหกรณ์ เมื่อเข้าใจและเลื่อมใสวิธีการสหกรณ์ขึ้นพอเพียงแก่ การดำเนินการจัดตั้งสหกรณ์ได้แล้ว จึงดำเนินงานเป็นขั้น ๆ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาความต้องการของสมาชิก
2. จัดตั้งคณะผู้ริเริ่มจัดตั้งสหกรณ์
3. ร้องขอให้มีการจัดตั้งสหกรณ์
4. สหกรณ์จังหวัดจะนัดประชุมบรรดาผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกสหกรณ์
5. กรมส่งเสริมสหกรณ์พิจารณาคำร้องขอ และเห็นชอบ
6. ผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกทำการเลือกตั้งคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์คณะหนึ่ง จำนวน ไม่น้อยกว่า 10 คน
7. จัดให้มีการประชุมบรรดาผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกสหกรณ์
8. ยื่นหนังสือขอจดทะเบียนสหกรณ์
9. จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการ

การนำวิถีทางสหกรณ์มาพัฒนาชนบท

การยกระดับฐานะการครองชีพของประชาชนในชนบท เป็นภาระหน้าที่หนึ่งของกรมการพัฒนาชุมชน ที่ถือว่าเป็นนโยบายเร่งด่วน ที่หน่วยงานในความรับผิดชอบ จะต้องถือปฏิบัติให้บังเกิดผลโดยเร่งด่วน และเป็นไปอย่างต่อเนื่อง การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและศูนย์สาธิตการตลาด เป็นยุทธวิธีหนึ่งที่กรมพัฒนาชุมชนนำมาใช้ต่อสู้กับปัญหาความยากจนของประชาชนในชนบท และได้ดำเนินงานตามแผนงานต่าง ๆ ดังนี้

1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต (กรมพัฒนาชุมชน. 2530 : 61-63)

1.1 ความหมายของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต คือ กลุ่มออมทรัพย์ เป็นกระบวนการรวมคนทุกระดับ โดยมีหลักการและอุดมคติ ในการที่จะระดมเงิน ออมเพื่อใช้ช่วยเหลือและ/หรือแก้ปัญหาความเดือดร้อนของสมาชิก ทั้งในด้านการ ประกอบอาชีพ และสวัสดิการของครอบครัว

1.2 วัตถุประสงค์เพื่อใช้เงินในการ "พัฒนาคน สังคมและเศรษฐกิจ" มีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 การพัฒนาคน เพื่อพัฒนาให้สมาชิกมีคุณธรรม 5 ประการ คือ

1.2.1.1 มีความซื่อสัตย์

1.2.1.2 มีความเสียสละและอดทน

1.2.1.3 มีความรับผิดชอบต่อตนเองและเพื่อนสมาชิก

1.2.1.4 มีความเห็นอกเห็นใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และ

ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

1.2.1.5 มีความไว้วางใจกัน

1.2.2 การพัฒนาสังคม

1.2.2.1 ส่งเสริมและปลูกฝังประชาธิปไตย

1.2.2.2 ส่งเสริมให้เกิดความสามัคคี

1.2.2.3 ส่งเสริมการพัฒนาความเป็นผู้นำที่ดี

1.2.3 การพัฒนาเศรษฐกิจ

1.2.3.1 ส่งเสริมการระดมทุนในหมู่บ้าน/ตำบล

1.2.3.2 ส่งเสริมการสร้างแหล่งเงินทุนในท้องถิ่น

เพื่อให้สมาชิกก้าวไปแก้ปัญหาในการประกอบอาชีพ

1.2.3.3 ฝึกฝนให้สมาชิกรู้จักการอบรมการวางแผน การจ่ายเงินของตนเอง และเงินกู้ของกลุ่มอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ

1.3 การดำเนินงานยึดหลักความเท่าเทียมกัน และความเสมอภาค ของสมาชิก คือ

1.3.1 บุคคลทุกเพศ วัย อาชีพ สามารถสมัครเข้าเป็นสมาชิก
ได้

1.3.2 สมาชิกทุกคนต้องเสียค่าธรรมเนียมแรกเข้าคนละ 10 บาท หรือตามระเบียบข้อตกลงของกลุ่ม

1.3.3 สมาชิกทุกคนได้รับสิทธิและมีความเสมอภาคกัน คือ

1.3.3.1 การปฏิบัติหน้าที่ของตนที่มีต่อกลุ่ม

1.3.3.2 รับบริการจากกลุ่ม

1.3.3.3 ถูกทำโทษจากกลุ่ม หากไม่ทำตามระเบียบ

ที่กำหนดไว้

1.3.3.4 ไม่ได้รับสิทธิพิเศษใด ๆ ไม่ว่าจะ เป็น

กรรมการหรือสมาชิกกลุ่ม

1.4 ผลประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับจากกลุ่ม

1.4.1 ฝึกฝนให้รู้จักประหยัดและออมทรัพย์ สะสมเป็นประจำ

1.4.2 มีแหล่งเงินทุนและเงินกู้ เพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อน

1.4.3 เงินปันผลจากเงินสะสม และจากกิจกรรมของกลุ่มที่

สมาชิกมีส่วนร่วม

1.4.4 บริการจากกิจกรรมของกลุ่ม

1.4.5 บริการทางวิชาการของกลุ่ม

2. ศูนย์สาธิตการตลาด (กรมพัฒนาชุมชน 2530 : 161-164)

2.1 ความหมายของศูนย์สาธิตการตลาด มีขอบข่ายดังนี้

2.1.1 เป็นศูนย์กลางการจำหน่ายสิ่งของ เครื่องใช้ในครอบครัว และอุปกรณ์การอาชีพ และรับซื้อผลผลิตทางด้านอุตสาหกรรม หัตถกรรม และผลผลิตทางการเกษตรไปจำหน่าย

2.1.2 เป็นการนำเงินทุนของกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิตมาใช้ แสวงหากำไร เพื่อเป็นรายได้มาแบ่งปันกันในกลุ่มสมาชิกออมทรัพย์ เพื่อการผลิตทุกคน

2.1.3 ที่ใช้ชื่อ "ศูนย์สาธิตเพื่อการตลาด" เพื่อให้สอดคล้อง

กับความหมายของงานพัฒนาชุมชน ที่ต้องการฝึกคนให้ เรียนรู้การปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ต้องการสอนงานให้รู้จักทำการค้า และไม่ทำให้เกิดการรู้สึกว่า เราทำการค้าอย่างเต็มที่ (เพราะเป็นการฝึกหัดมากกว่า)

2.2 วัตถุประสงค์ มีดังนี้

2.2.1 เพื่อฝึกหัดให้สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์การผลิต มีความเข้าใจและมีความรู้ความสามารถในการดำเนินการค้าขาย

2.2.2 เป็นการฝึกหัดการนำเงินทุนที่มีอยู่ไปลงทุน เพื่อให้เกิดดอกผล เพิ่มพูนมากขึ้น

2.2.3 เพื่อช่วยเหลือสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และประชาชนในหมู่บ้านหาซื้อสิ่งของใช้ในครัวเรือน และอุปกรณ์การประกอบอาชีพได้สะดวกรวดเร็วและประหยัด

2.2.4 ป้องกันการถูกเอาเปรียบที่ต่อข้อของแพง และขายผลผลิตได้ในราคาต่ำของสมาชิกศูนย์สวัสดิการตลาด และประชาชนทั่วไป

2.2.5 ต้องการให้สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ที่เป็นผู้ยากจนสามารถมีบทบาทในด้านการค้า ในระดับหมู่บ้าน ตำบล และอาจขยายผลไปสู่ระดับอำเภอ จังหวัดได้

2.3 การดำเนินงาน มีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 เงินทุนดำเนินงาน

2.3.1.1 กู้จากธนาคารกรุงไทยจำกัด มาดำเนินงาน

2.3.1.2 ประชุมสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ให้ส่งเงินมัดจำเพิ่มพิเศษ แล้วนำมาลงทุน (ไม่ใช้เรียกเงินค้ำหุ้นศูนย์สวัสดิการตลาด)

2.3.1.3 ขอยืมเงินทุนหมุนเวียนจากกรมพัฒนาชุมชน

มาลงทุน

2.3.2 คณะกรรมการดำเนินงาน

2.3.2.1 คณะกรรมการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อ

การผลิต เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานทั้งหมดทุกด้านด้วยการกำหนดนโยบายหลักเกณฑ์และระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ เกี่ยวกับศูนย์สาธิตการตลาด

2.3.2.2 คณะกรรมการอำนวยการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นผู้รับผิดชอบดูแลการบริหารศูนย์สาธิตการตลาด

2.3.2.3 จัดตั้งคณะกรรมการศูนย์สาธิตการตลาด (จัดตั้งจากคณะกรรมการศูนย์สาธิตการตลาด ตามข้อ 2.3.2.3 เป็นผู้ควบคุมและดำเนินงาน และให้แต่งตั้งพนักงานขายสินค้าจำนวนเท่าที่จำเป็น) ผู้จัดการและพนักงานขายสินค้าจะมีค่าจ้างมากน้อยเพียงไร ให้กำหนดจากผลกำไรของศูนย์สาธิตการตลาดเป็นหลักอาจจะไม่มีเงินเดือน แต่ให้เป็นโบนัสเป็นรายปี โดยขอให้ช่วยกันเสียสละไปก่อนก็ได้

2.3.3 การให้บริการของศูนย์สาธิตการตลาด ศูนย์สาธิตการตลาดเมื่อเปิดใหม่ ๆ หรือยังมีกิจกรรมไม่มากนัก จะเปิดเป็นระยะเวลาสั้น เช่น 06.00-08.00 น., 11.00-13.00 น., 16.00-19.00 น. ก็ได้ แต่ถ้ากิจกรรมก้าวหน้ามีแนวโน้มการจำหน่ายตลอดทั้งวัน จึงต้องเปิดบริการทั้งวัน

2.4 ประโยชน์ที่สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้รับจากศูนย์สาธิตการตลาด มีดังนี้

2.4.1 ได้ซื้อสินค้าในราคาต่ำกว่าราคาในท้องตลาด เพราะได้รับเงินค่าเฉลี่ยคืนการซื้อสินค้า (ไม่จ่ายคืนให้แก่ผู้ที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต)

2.4.2 สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตทุกคน จะได้รับเงินปันผลกำไรของศูนย์สาธิตการตลาดทุกปี ตามมูลค่าหุ้นที่เกิดจากเงินฝากสะสม (กำไรของศูนย์สาธิตการตลาดจะต้องเอาไปรวมกับรายได้อื่น ๆ ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต) แล้วคิดเป็นเงินปันผลของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ไม่ใช่เป็นเงินปันผลของศูนย์สาธิตการตลาด

2.4.3 ลดรายจ่ายในการซื้อสิ่งของเครื่องใช้ในครัว และลดรายจ่ายในการจำหน่ายสินค้าหรือผลผลิตของตน

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

งานวิจัยทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในเรื่องนี้โดยตรง ไม่มีผู้ใดได้ทำการวิจัยไว้ แต่มีงานวิจัยที่พอจะนำมาเป็นแนวทางในการตั้งสมมุติฐาน มีดังต่อไปนี้

กรมพัฒนาชุมชน (2519) ได้สรุปรายงานการวิจัยโครงการสารภี ตำบลบัวมุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมเป็นสมาชิกในโครงการ มีลักษณะน่าสนใจบางประการดังนี้ ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุสูง มีแนวโน้มเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการมากกว่ากลุ่มประชากรที่มีอายุน้อย สมาชิกชายเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการมากกว่าสมาชิกหญิง ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำ บุคคลที่สมรสแล้วและเป็นหัวหน้าครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการเป็นส่วนใหญ่ บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี มีรายได้ครอบครัวต่อปีสูง และมีที่ดินถือครองทำมาหากินมากเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการมากกว่าผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจด้อยกว่า และบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอยู่ในหมู่บ้านเป็นเวลานานกว่า 20 ปี

อาสาฬห์ เกษมทรัพย์ (2524 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียนชุมชนของผู้ปกครองในเขตอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร ผลการศึกษาพบว่าผู้ปกครองที่มีจำนวนบุตรมาก มีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียนชุมชนมากกว่าผู้ปกครองที่มีบุตรน้อย และผู้ปกครองที่เป็นผู้นำท้องถิ่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนมากกว่าผู้ปกครองที่ไม่ได้เป็นผู้นำท้องถิ่น

ฉอ้าน วุฒิกรรมรักษา (2526 : 109-113) ได้ศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสร้างงานในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการที่ได้รับรางวัลดีเด่นของตำบลคุ้มพยอม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า การเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ในขั้นดำเนินการมากที่สุด รองลงมาขั้นติดตามผลงาน ขั้นกำหนดความต้องการ ขั้นการตัดสินใจเลือกโครงการ และขั้นแผนงาน เพศชายเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนมากกว่าเพศหญิง ทั้งชายและหญิง เข้าร่วมในขั้นดำเนินการมากที่สุด แต่เข้าร่วมในขั้นวางแผน

น้อยที่สุด ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม คือ ต้องการความสะดวกสบายในการคมนาคมขนส่งมากที่สุด รองลงมาต้องการพัฒนาหมู่บ้าน ต้องการมีงานทำ และได้รับการขอร้องให้มา ต้องการได้เงิน มีความสัมพันธ์อันดีกับเจ้าหน้าที่ ไม่มีงานทำและเป็นญาติกับกำนัน (ผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน) ตามลำดับ ประชาชนทราบเรื่องโครงการฯ จากสื่อมวลชน คือ วิทยุมากที่สุด รองลงมาโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ โปสเตอร์ และภาพยนตร์ ตามลำดับ

อารยา วัฒนกิจ (2526 : 79) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองมีรายได้สูง มีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของศูนย์ การเป็นสมาชิกกลุ่ม การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สกนธ์ จันทรักษ์ (2528 : 63-71) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดตั้งศูนย์เยาวชนตำบล จังหวัดตรัง ผลการศึกษาพบว่า หัวหน้าครอบครัวที่เป็นสมาชิกกลุ่ม การติดต่อกับพัฒนากร การรับฟังข่าวสาร การติดต่อกับผู้นำท้องถิ่น มีความรู้ความเข้าใจเรื่องศูนย์เยาวชน จะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์เยาวชนตำบล

อนุภรณ์ สุวรรณสทิศกร (2529 : 59-61) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสภาตำบลต่อโครงการสร้างงานในชนบท (กสช.) ปีงบประมาณ 2528 อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า กรรมการสภาตำบลที่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่มากมีส่วนร่วมกับโครงการ กสช. มากกว่ากรรมการสภาตำบลที่มีการติดต่อน้อย กรรมการสภาตำบลที่เป็นกรรมการกลุ่มทางสังคมมีส่วนร่วมกับโครงการ กสช. มากกว่ากรรมการสภาตำบลที่ไม่เป็นกรรมการกลุ่มทางสังคม และกรรมการสภาตำบลที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก มีส่วนร่วมในโครงการมากกว่ากรรมการที่มีประสบการณ์น้อย

อุบลวรรณ สิบยุค (2529 : 59) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่อยู่อาศัย : ศึกษากรณีการตั้งถิ่นฐานใหม่ของผู้มีราย-

ได้น้อยโครงการฟื้นนครบางบัว กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ความเข้าใจในหลักการของโครงการมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่อยู่อาศัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้ที่มีความเข้าใจในหลักการของโครงการฯ มากมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่อยู่อาศัย มากกว่าผู้ที่มีความเข้าใจในหลักการของโครงการน้อย

หัตตดาว บุญपाल (2530 : 56-57) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนในเขตพื้นที่ตำบลสวนอ้อเภอเมือง จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการรับฟังวิทยุสูงจะเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการศึกษามากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการรับฟังต่ำ และการเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการศึกษาได้หลายด้าน คือด้านการแสดงความคิดเห็น การบริจาคเงินวัสดุสิ่งของ การใช้แรงงานเข้าช่วยเหลือ การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ การเข้าร่วมฝึกอบรมต่าง ๆ และไม่มีหัวหน้าครัวเรือนคนใดในกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยเข้าร่วมในกิจกรรมทางการศึกษาเลย

พรศักดิ์ พิศรพจนารณ์ (2530 : 70) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในสหกรณ์การเกษตร : ศึกษาเฉพาะกรณีสหกรณ์การเกษตรบ้านลาดจำกิต จังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่าสมาชิกเพศชายจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์การเกษตรมากกว่าสมาชิกหญิง สมาชิกที่มีที่ดินทำกินมากจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์การเกษตรมากกว่าสมาชิกที่มีที่ดินทำกินน้อย สมาชิกที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์การเกษตรมาก จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์การเกษตรมากกว่าสมาชิกที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์การเกษตรน้อย และสมาชิกที่มีทัศนคติที่ดีต่อสหกรณ์การเกษตรจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์การเกษตรมากกว่าสมาชิกที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสหกรณ์การเกษตร

สุชาติ สุวรรณ (2530 : 109) ได้ศึกษาการพัฒนาเด็ก : ศึกษากรณีการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่น และประชาชนในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นผู้นำท้องถิ่นและประชาชน มีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงานและบทบาทของผู้นำท้องถิ่นและประชาชน ในการดำเนิน

ACC. No.	076993
DATE RECEIVED	23 ส.ค. 2534
CALL No.	

งานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับสูง และพบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นผู้นำท้องถิ่น จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นประชาชน

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนดังกล่าวข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า การวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมและโครงการที่ผ่านมาพบว่า เพศชายจะเข้ามามีส่วนร่วมสูงกว่าเพศหญิง ผู้ที่มีอายุสูงมีแนวโน้มเข้ามามีส่วนร่วมสูงกว่าผู้ที่มีอายุต่ำ ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงจะเข้ามามีส่วนร่วมสูงกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำ ผู้ที่มีรายได้สูงจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสูงกว่าผู้ที่มีรายได้น้อย ผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์และโครงการสูงจะเข้ามามีส่วนร่วมสูงกว่าผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจต่ำ และผู้ที่มีเจตคติที่ติดต่อสหกรณ์สูงจะเข้ามามีส่วนร่วมสูงกว่าผู้ที่มีเจตคติไม่ติดต่อสหกรณ์

ปัญหาการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดปัญหาการวิจัย ดังนี้

1. ต้องการทราบว่าลักษณะเฉพาะตัวของสมาชิกศูนย์สาธิตการตลาดที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาดต่างกันหรือไม่
2. ต้องการทราบว่าลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาดเป็นอย่างไร
3. ต้องการทราบเหตุผลของการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาด มีอะไรบ้าง
4. ต้องการทราบว่าใครมีบทบาทในการชักชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาด ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาสมาชิกที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาดแตกต่างกันหรือไม่
2. เพื่อศึกษาสมาชิกที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาดแตกต่างกันหรือไม่
3. เพื่อศึกษาสมาชิกที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาดแตกต่างกันหรือไม่
4. เพื่อศึกษาสมาชิกที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาดแตกต่างกันหรือไม่
5. เพื่อศึกษาสมาชิกที่มีสถานภาพทางสังคมต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาดแตกต่างกันหรือไม่
6. เพื่อศึกษาสมาชิกที่มีความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาดแตกต่างกันหรือไม่
7. เพื่อศึกษาสมาชิกที่มีความเข้าใจในหลักการและวิถีทางสหกรณ์และศูนย์สาธิตการตลาดต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาดแตกต่างกันหรือไม่
8. เพื่อศึกษาสมาชิกที่มีเจตคติที่เกี่ยวกับศูนย์สาธิตการตลาดต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาดแตกต่างกันหรือไม่

สมมุติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานในการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

1. สมาชิกเพศชาย มีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาดสูงกว่าเพศหญิง

2. สมาชิกที่มีอายุสูง มีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์สวัสดิการตลาดสูงกว่าสมาชิกที่มีอายุน้อย
3. สมาชิกที่มีระดับการศึกษาสูง มีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์สวัสดิการตลาดสูงกว่าสมาชิกที่มีระดับการศึกษาน้อย
4. สมาชิกที่มีรายได้สูง มีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์สวัสดิการตลาดสูงกว่าสมาชิกที่มีรายได้น้อย
5. สมาชิกที่เป็นผู้นำกลุ่มต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์สวัสดิการตลาดสูงกว่าสมาชิกที่เป็นประชาชนธรรมดา
6. สมาชิกที่มีความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่มาก มีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์สวัสดิการตลาดสูงกว่าสมาชิกที่มีความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่น้อย
7. สมาชิกที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการและวิถีทางสหกรณ์และศูนย์สวัสดิการตลาดสูง มีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์สวัสดิการตลาดสูงกว่าสมาชิกที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการและวิถีทางสหกรณ์และศูนย์สวัสดิการตลาดต่ำ
8. สมาชิกที่มีเจตคติต่อศูนย์สวัสดิการตลาดสูง มีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์สวัสดิการตลาดสูงกว่าสมาชิกที่มีเจตคติต่อศูนย์สวัสดิการตลาดต่ำ

ความสำคัญและประโยชน์

การวิจัยครั้งนี้ มีความสำคัญและประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิจัยจะทำให้ทราบว่าสมาชิกที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพทางสังคม ความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ ความรู้ความเข้าใจในหลักการและวิถีทางสหกรณ์และศูนย์สวัสดิการตลาด เจตคติเกี่ยวกับศูนย์สวัสดิการตลาด แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์สวัสดิการตลาดในลักษณะที่แตกต่างกัน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนสามารถนำข้อค้นพบจากการวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการทำงานศูนย์สวัสดิการตลาดได้
2. ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดตั้งศูนย์สวัสดิการตลาดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาด ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาดเพิ่มขึ้น

4. ผลของการวิจัยจะได้แนวทางการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาด

5. ผลการวิจัยจะได้เป็นแนวทางการวิจัยแบบประชาชนมีส่วนร่วม (PAR) และจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ จะดำเนินการวิจัยต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกศูนย์สาธิตการตลาดในอำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกศูนย์สาธิตการตลาดที่จัดตั้งขึ้นใหม่ในปีพุทธศักราช 2531 จำนวน 3 ศูนย์ คือ ศูนย์สาธิตการตลาดนิคมรัตนภูมิ หมู่ที่ 7 ตำบลท่าชะมวง ศูนย์สาธิตการตลาดกลุ่ม 579 บ้านจุมปะ หมู่ที่ 5 ตำบลคูหาใต้ ศูนย์สาธิตการตลาดบ้านปลายละหาน หมู่ที่ 5 ตำบลกำแพงเพชร อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพทางสังคม ความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ ความรู้ความเข้าใจในหลักการและวิถีทางสหกรณ์และศูนย์สาธิตการตลาด และเจตคติเกี่ยวกับศูนย์สาธิตการตลาด

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาด

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะมีข้อตกลงเบื้องต้น ดังต่อไปนี้

1. การวิจัย "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาด อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา" ในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาลักษณะและระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาด เป็น 15 ลักษณะ ดังต่อไปนี้ คือ ร่วมเป็นผู้ริเริ่ม ร่วมชักชวน ร่วมประชาสัมพันธ์ ร่วมประสานงานกับเจ้าหน้าที่ ร่วมประสานงานกับเพื่อนสมาชิก ร่วมประชุมเพื่อรับฟังคำชี้แจง ร่วมประชุมวางแผน ร่วมพิจารณาข้อบังคับ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหา ร่วมตัดสินใจคัดเลือกกรรมการ ร่วมเป็นกรรมการ ร่วมบริจาควัสดุและสิ่งของ ร่วมบริจาคเงิน และร่วมสละแรงงาน เมื่อสมาชิกศูนย์สาธิตการตลาดได้เข้ามามีส่วนร่วมในระดับใดระดับหนึ่งแล้ว ถือได้ว่าได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาด เป็นไปตามกำลังความสามารถและระดับความพอใจของแต่ละคน และเข้าร่วมด้วยความบริสุทธิ์ใจ

2. ในการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาด ผู้วิจัย ผู้ที่เกี่ยวข้อง และประชาชน จะพยายามอาศัยแนวปฏิบัติของศูนย์สาธิตการตลาดของกรมพัฒนาชุมชน ยกเว้นแนวปฏิบัติใดที่เป็นอุปสรรค หรือเป็นแค่เพียงหลักการไม่สามารถนำมาปฏิบัติได้ ให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจดำเนินการตามความเหมาะสม เพื่อให้สามารถจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาดจนสามารถจำหน่ายสินค้าได้ และการปฏิบัติเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของชุมชน

3. เพื่อให้การวิจัย "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาด" เป็นไปตามเป้าหมายของการวิจัยมากที่สุด ผู้วิจัยจะพิจารณาเลือกกลุ่มตัวอย่างจากศูนย์สาธิตการตลาดที่จัดตั้งขึ้นใหม่ในช่วงเวลาที่ใกล้เคียงกัน จำนวน 3 ศูนย์ คือ ศูนย์สาธิตการตลาดนิคมรัตนภูมิ ศูนย์สาธิตการตลาดกลุ่ม 579 บ้านจุมปะ และศูนย์สาธิตการตลาดบ้านปลายละหาน

4. ในการจัดตั้งศูนย์สวัสดิการตลาดของกลุ่มตัวอย่าง ที่เกิดจากการกระตุ้นของผู้วิจัย พัฒนาการ เจ้าหน้าที่ราชการฝ่ายต่าง ๆ และประชาชน ขณะที่กำลังดำเนินการวิจัย ๑.ให้ถือว่าเกิดจากการประสานงานซึ่งกันและกัน เพื่อก่อให้เกิดการจัดตั้งศูนย์สวัสดิการตลาดตามเป้าหมาย

นิยามศัพท์

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการปฏิบัติการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. "ระดับการศึกษา" หมายถึง การจบการศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษา มัธยมศึกษา และสูงกว่ามัธยมศึกษา

2. "สถานภาพทางสังคม" หมายถึง สถานภาพของสมาชิกในหมู่บ้าน คือ ผู้นำกลุ่มต่าง ๆ และประชาชนธรรมดา

3. "ผู้นำกลุ่มต่าง ๆ" หมายถึง กำนัน สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำสตรี ผู้นำเยาวชน กรรมการฝ่ายต่าง ๆ ในระดับหมู่บ้าน และตำบล

4. "ประชาชนธรรมดา" หมายถึง ประชาชนที่ไม่มีตำแหน่งใด ๆ ตามที่กำหนดไว้ใน ข้อ 3 ในระดับหมู่บ้านและตำบล

5. "ความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่" หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกศูนย์สวัสดิการตลาดกับเจ้าหน้าที่พัฒนาการและเกษตรตำบล ในรอบปีที่ผ่านมากในลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ การติดต่อประสานงานที่เป็นราชการและงานส่วนตัว การช่วยเหลือ และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในด้านต่าง ๆ

6. "ความรู้ความเข้าใจในหลักการและวิถีทางสหกรณ์ และศูนย์สวัสดิการตลาด" หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและวิถีการดำเนินงานของธุรกิจสหกรณ์และศูนย์สวัสดิการตลาด

7. "เจตคติเกี่ยวกับศูนย์สวัสดิการตลาด" หมายถึง การแสดงออกของสมาชิกศูนย์สวัสดิการตลาด ในลักษณะที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับหลักการและวิถีการดำเนินงาน และกิจกรรมของศูนย์สวัสดิการตลาด

8. "ศูนย์สาธิตการตลาด" หมายถึง ร้านค้าที่จำหน่ายสินค้าประเภทบริโภคอุปโภค สินค้าที่จำเป็นแก่สมาชิกและบุคคลทั่วไป และสามารถพัฒนาขีดความสามารถ โดยการจำหน่ายผลผลิตของสมาชิกควบคู่ไปด้วย ศูนย์สาธิตการตลาดจัดตั้งขึ้นโดยความร่วมมือของประชาชนในหมู่บ้าน โดยนำหลักการและวิถีทางสหกรณ์มาใช้เพื่อแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจในชุมชน

9. "การมีส่วนร่วมของประชาชน" หมายถึง ประชาชนได้แสดงออกทางด้านพฤติกรรมร่วมกับชุมชน ตามขีดความสามารถของตนเองในระดับใดระดับหนึ่ง คือ ร่วมเป็นผู้ริเริ่ม ร่วมชักชวน ร่วมประชาสัมพันธ์ ร่วมประสานงานกับเจ้าหน้าที่ ร่วมประสานงานกับเพื่อนสมาชิก ร่วมประชุมเพื่อรับฟังคำชี้แจง ร่วมประชุมวางแผน ร่วมพิจารณาข้อบังคับ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหา ร่วมตัดสินใจเลือกกรรมการ ร่วมเป็นกรรมการ ร่วมบริจาควัสดุและสิ่งของ ร่วมบริจาคเงิน และร่วมสละแรงงาน

10. "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาด" หมายถึง ประชาชนพยายามแสดงออกทางด้านพฤติกรรมร่วมอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง จาก 15 ข้อ ดังรายละเอียดที่ปรากฏ ใน ข้อ 9 เพื่อให้ได้มาซึ่งความสำเร็จในการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาด

11. "ความสำเร็จในการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาด" หมายถึง การดำเนินงานจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาด โดยเริ่มจาก การรับสมัคร การลงหุ้น การคัดเลือกกรรมการ การจัดหาสถานที่จัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาด และเป้าหมายของความสำเร็จ คือ สามารถเปิดจำหน่ายสินค้าให้แก่สมาชิกและบุคคลทั่วไปได้

12. "เงินลัจจะ" หมายถึง เงินที่สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้เก็บเพื่อส่งเป็นเงินฝากสะสม โอนสมาชิกมีลัจจะกับตนเอง หรือกับสมาชิกที่จะสะสมเงินอย่างต่อเนื่องจนสามารถมีเงินก้อนหนึ่ง สำหรับเป็นเงินทุนสำรองไว้